

Disputatio medica inauguralis de vera pleuritide

<https://hdl.handle.net/1874/347229>

8

16.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
VERA PLEURITIDE,

QUAM,
DIVINO FAVENTE NUMINE,
Ex auctoritate Magnifici Rectoris,
D. HERMANNI van HALEN,

S. S. Theologiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii, Verbique Divini ibidem in
Ecclesiâ Praconis,

NEC NON
*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,
Summisque in MEDICINA honoribus & Privilegiis ritè, &
legitimè consequendis,

Eruditorum examini submittit
HENRICUS CHROVET, Transmosanus
Ad diem 19. Junii, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,
Ex Officinâ FRANCICI HALMA, Academiæ
Typographi, clc Io c LXXXIX.

Doctissimis Amplissimisque
VIRIS,
D. HENRICO
CHROVET,
In Ecclesia Ulnensi, Orthodoxæ
Religionis Ministro Fidelissimo
Patri meo, Filiali Amore Co-
lendo & Honorando.

D. WARNERO
CHROVET,
In eodem loco Medicinæ Doctore
Celeberrimo, Fratri meo Cha-
rissimo, omnique reverentia
prosequendo.

Has Theses Inaugurales Dedicat,
HENRICUS CHROVET,
Auctor.

DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
VERA PLEURITIDE,
THESIS I.

Inter affectus Humanum genus, frequenter inuadere Solitos, Pleuritis haud ultimum sibi vindicat locum: Quapropter impræsentiarum, pro viribus, de hoc affectu tractare decreui.

I I.

Plerique antequam longius procedant, tam acuratè in Etymologiam nominis indagant, ac si in eâ, totum rei negotium, consisteret. Ego, verò ne in eundem scopulum impingam, eam retro relinquam, ut parum, vel nihil luminis, præsentì lemmati afferentem sed rectà ad pleuritidem sum progressurus, & dicam, esse inflammationem membranæ pleuræ, unius vel alterius lateris, musculorumque ut plurimum intercostalium, cum dolore punctorio & lancinante istius partis, respiratione difficili, tussi, spuito plerumque sanguineo, febris acutâ continuâ cum omnibus suis Symptomatibus, inferius ostendendis.

I I I.

Dividitur hæc inflammatio, 1º. in Anticam, 2º. in Posticam, 3º. in Supernam, 4º. in Infernam, & denique, 5º. in dextram & sinistram & pro diversitate loci varia sortiuntur nomina. Sed cum hæc varietates locorum non mutant, Essentiam morbi, parum solliciti erimus, an illa sit Antica vel postica &c. quia hæc omnes unam eandemque causam agnoscunt.

A

IV. Ab

IV.

Ab auctoribus, variæ hujus affectus species notantur, sed quia pleræque earum vix pleuritidis nomen merentur, illas datâ opera præmittam, retinendo tantum eas quæ dicuntur vera & spuria, sed ultima etiam parvi est momenti respectu prioris, quoniam a flatibus sæpius circa & intra partes conclusis, transpirare non valentibus ortum ducit, qui statim in unam, statimque in aliam partem currentes dolorem vagunt & distensuum efficiunt. Nulla tussis, nulla materiæ cruentæ expectoratio, nulla etiam febris ad est, aut saltem si ad sit, participare non videtur de ejus essentia, quibus Phænomenis à verâ pleuritide dignoscitur.

Vera autem pleuritis, de quâ (ut in Thesi prima dictum est) animus est differere, facile potest adhuc dividi in simplicem & compositam. In compositam, Ubi pleuritidi conjuncta, est, peripneumonia, inflammatio mediastini &c. in simplicem verò, ubi hæc illi non adjunguntur.

V.

His ita perspectis, ad causas me accingam. Causa autem proxima istius inflammationis, est sanguis, quocumque modo (copia saltem mediocri) extravasatus & stagnans, qui intestina partium suarum fermentatione, excandescere incipit. Hæc excandescencia, ex eo oriri puto, quod particulae sanguinis stagnantis & extravasati spirituosiores & volatiliores, paulatim avolantes, salinæ & acidæ ejusdem sanguinis particulae, ab iis involui solitæ acius inter se pugnant, huncque effectum producant: quamvis non negem, materiam mundi subtilem, indefinenter per poros nostri corporis fluentem eam adjuvare, ubi, sc: occurrit meatibus aliter quam naturaliter configuratis & compactioribus, impetum majorem in eos efficit, a quo particulae istius materiæ extravasatae, coguntur e loco suo recedere & diversimodè agitari.

VI.

Quam plurimæ reperiuntur Causæ, cur sanguis extravasetur, 1°. nempe ipse sanguis potest esse in causa, ubi viscosior & glutinosior existit quam oportet 2°. ubi nimis abundat, & 3°. ubi acrior est. vasa 2°. etiam eum dese-

deferentia, causa esse possunt, 1°. si comprimantur, 2°. si obstruantur a pituitâ, vel a sanguine in ipsis existente, coagulato, a frigore sc: corpori calefacto superveniente vel ab acido nimis in sanguine, abundante: Unde si unum ex his accadat, quis (nisi œconomia Animalis omnino ignarus non videt sanguinem extravasari debere.

VII.

Huic affectui producendo, multum conferunt causæ externæ, & prima quæ occurrit, est frigus aeris valdè acutum, 2^a. aer nebulosus & brumalis, itidem frigidus, qualis tempore hyemali observatur, unde, si aliquis (ejus corpore calido existente) sese tali exponat aeri, unusquisque videt, talem aerem præsentî nostro morbo, ansam præbere posse, quia ab eo, obstructions in vasis præcipuè capillaribus, quam sæpe producuntur. 3^a. Causa, est aqua corpori inspersa, 4^a. alimenta viscosa & glutinosa, acida & austera item & acria. 5^a. Exercitia insolita. 6^a. Ictus aliqujus rei duræ & obtusæ, lapsus in latus &c. quas omnes enarrare, nimis longum foret.

VIII.

Difficultas hinc suboritur: cur v. g. inflammatio sæpius in membranâ thoracem intrinsecus cingente producat, quam in aliis partibus membranosis & similibus adstantibus?

Ad solvendam hanc difficultatem, dicam, quod commune est partibus membranosis & similibus, poros, respectu aliarum partium carnosarum &c. habere angustos & solidos, unde, si sanguis a quacumque causâ extravasetur, illis in locis, cui nisi omnino rudi non est manifestum sanguinem potius in membranâ notatâ quam in partibus carnosis, stagnare?

IX.

Inflammatione sic explicatâ, progrediar ad enucleationem symptomatum, inter quæ, primò mihi occurrit dolor punctorius & lancinans. Dolor hic ex eo oriri arbitror, quod a cerebro multa oriuntur filamenta quibus nervi componuntur qui sp. Animalibus replentur, & per totum nostrum corpus disperguntur, talique modo positi sunt, ut simul ac solitò

vehementius titillentur & commoveantur, adeo ut rumpantur, vel ruptionis periculum minentur, ope istorum nervorum sp. animalibus re-
fectorum, oritur in cerebro tristes ideae, quæ nomine doloris venit: unde luce meridiana clarius est, a particulis acidis & salinis istius sanguinis extravasati & stagnantis, spirituosos & volatibus ex pace, privatis, salinas &c. temperare solitis, impetum, fermentando inter se, in hanc membranam facientibus, vel a sanguine ipso copia satis mediocri, effuso nimis distendente partes, inter quas existit, ita ut disrumpantur &c. oriatur dolor pro varietate humorum & particularum, plane varius.

X.

Respiratio difficilis secundo sese offert, quæ triplicem agnoscit causam. Prima est, angustia pectoris a tumore, in pleurâ propter inflammationem, suborto. Secunda, sunt muscoli intercostales istius partis in munere suo, læsi. Tertia, & præcipua in metu doloris qui ab expansione pulmonum, percutiendo partem inflammata, oriretur, collocanda est.

XI.

Tussis autem, quomodo producat, ex nostra hypotesi intelligi facile potest: nam omnibus satis notum est, tussin causari ab eo quod aptum est vellicare & irritare pulmonum parenchyma, hoc dicto, meridiana luce manifestius est, quod sanguis fermentando, continuo particulæ ab eo separantur, quæ penetrantes per poros membranæ pleuræ, licet angustos, occurrentesque nostro parenchymati valde sensibili illud irritant & ad tussindum exitant.

XII.

Explicationem horum magis extendens, sputatio sanguinea mihi obviam venit, quam plerique a membranâ pleuræ vel musculis intercostalibus, provenire putant: sed propter viam denegatam & a nullis Anatomicis adhuc repertam, hanc opinionem sequi, mihi cordi non est; Verum dicturus sum, eam fieri a tussi vehementi, cujus ope, vasa aliqua capillaria sanguifera disrumpuntur & dilacerantur, qua disreptione cruenta sputatio sequitur.

XIII. Ex

XIII.

Ex Symptomatibus pleuritidis ferè semper comitibus, restat febris continua &c. quam etiam ex prædicta hypotesi deducere conabor. Omnibus satis notum est, per universum nostrum corpus, & in quascunque partes, vasa sanguinea, disseminari quorum aliqua parti inflammata vicina, aliquas particulas, ex eodem loco fermentationem præternaturalem, excitare, aptas, salinas sc. & acidas temperantibus privatas (ut Thesi nona patet) secum deferunt, quæ ad cor delatæ necessario eandem offeruescentiam tamdiu produere debent, ac novæ, nec temperatæ ex eodem loco venientes sanguini commiscebuntur. In hac præternaturali effervescentia hujus febris essentiam consistere, mihi verisimile videtur.

XIV.

Symptomatis affectus nostri, sic deductis, paucis alia symptomata febrium continuarum in dividua evoluam sc. Pulsus celeriores, dolores capitis, sitim, & vigilias.

Si memores simus eorum, quæ in Thesi præcedente dicta, sunt nempe Vasorum sanguineorum partibus inflammatis vicinorum, facile nobis patebit, ab iisdem particulis sanguini permixtis, pulsus celeriores produci: Dum enim hæ particulae in corde fermentantur, cordis fibrillas valde irritant, à qua irritatione, major solito fit sp. Animalium affluxus, qui cor ad subitam sui contractionem promovet, & celeriores pulsus efficit.

Sanguis porro, eo modo rarefactus, & ad cerebrum delatus, vasa sanguinea, valdè distendens, præmit fibrillas cerebri & meningum, vel particulae acidæ & salinæ, harum spirituosæ &c. ex halatis, eas fibrillas irritant, & dolores capitis causant. Sitim autem produci, ex defectu humidi in corpore probabile est, nam sanguis noster in corde plus solito effervescent, nimiam humidi dissipationem efficit, unde sanguis mollibus aquæ particulis fere orbatus, solivam minori copia sed sale valde impregnata progignit. Hoc pacto igitur lingua, fauces, & cæteræ oris partes, præ defectu liquidi soliti, arescentes, & à sale abundante insuper vellicatæ confusam ideam, quæ sitis nomine venit, in mente excitant.

Denique vigilie producuntur à sp. Animalibus, copia nimia in cerebro abundantibus, ut & etiam à dolore.

XV.

Eventus hujus morbi in genere est periculosus, minus tamen ubi simplex est morbus, quam compositus, minus recens, cæteris paribus, quam inueteratus, minus ubi expectoratio post quatuor quinque nadies succedit quam tardius, minus ubi in abscessum non mutatur, & ubi deliria non ad sunt quam contrà &c. variat etiam eventus, pro ratione Symptomatum conjunctorum, & denique pro diversitate temperamenti, sexus, ætatis, temporis, corporis constitutionis &c. quæ omnia explicare nimis longum foret.

XVI.

Hujus morbi curationem quod attinet, 1°. venæ sectio satis ampla est instituenda & si necessitas urgeat repetenda, nec refert quo in brachio aperiatur. Ratio, cur sanguis emittatur, est, quod ejus ope, non tantum abstrahitur materia inflammationem adaugere, apta, sed etiam ejusdem ope omnia in corpore fiunt tranquilliora, 2°. Sanguis ille stagnans & extravasatus temperandus, resolvendus, & perspiratio promovenda, Symptomataque ab eo sanguine producta mitiganda sunt 3°. causæ omnes externæ vitandæ. Sanguini extravasato & stagnanti conducunt multa medicamenta tam interna quam externa. Interna sunt Rad. contra hyervæ, Chynæ, imperatoriæ, Angel. sceniculi, Petro selini Zedoariæ &c. lignum guajacum safras juniperinum, ejusque Baccæ, quercinum, Buccinum &c. fol. & semen card. bened. mariæ &c. capillus veneris, scabiosa hyssopus &c. Flores Chamemeli, Sambuci, Papaveris erratici &c. omnia salia volatilia, cornu C. urinæ, salis armoniaci, fuliginis &c. item & salia lixiviosa, ut sal ex stipitibus fabarum fraccini &c. Antimonium Diaphoreticum, Bezoardicum minerale, oculi coneri, mandibula lucii piscis, corallium rubrum, lapides prætiosi, lapis Bezaardicus orientalis & occidentalis, dentes aprios de corde Cernu, Cornu Cerni calcinatum, omnia nitrosa, sol & luna minutissimè trita, omnia opiata &c. quæ omnia rite adhibita vim habent resolvendi & acidum concentrandii &c. ex quibus, omnibus pro re nata, vel decocta vel mixturæ, vel boli, pulveres &c. efformari possunt. ut

℞. Aq. fœnicul.
 Hyſopi aa. ℥ij℥.
 Ammoni Diaphoret. vel
 Bezoard mineral. Div.
 Ocul. Concri Di℥.
 Salis prunella ℥i.
 Syrup. Papaveris Rheados ℥i.
 Miſce

Hujus mixturæ capiat æger cochlearia duo vel tria, vel amplius ut ſudor levis erumpat in lecto bene teſtus, eodemque modo continuat ſeq. diebus, bis in die, donec tota ſit aſſumpta. Vel

℞. Antimon. Diaph. ℥i℥.
 Ocul. Cancrī ℥i.
 Corall. rubror præparat. vel
 Margarit. Di℥.

Fiat puvlis mimitiſſimus in ſex doſes dividendus, quarum duas, ſingulis diebus capiet ægrotus, mane & veſperi, ſudoremque ut antea, in lecto tegumentis bene opertus, præſtolabitur.

XVII.

Interdum tamen, ſi ſitis valde urgeat, & febris adhuc perſeſeſeret, ſequens julapium præſcribatur per vices aſſumendum.

℞. Aq. portulacæ.
 Card. benediſti a ℥ij.
 Nitri purificati ℥℥.
 Syrup. violar. ſimplicis
 Portulacæ aa ℥℥.
 Miſce.

Post hæc medicamenta quatriddum vel paulo ditius aſſumpta ſi expectoratio ſponte non procedat & tuſſis remaneat, ad has adjuvandas, Apozema ſequens eſt præſcribendum.

℞. Rad. imperat. ℥iij.
 Enila campana in thaleolas diſſecta ℥℥.
 Althea ℥i.
 Herbar. Hyſopi.
 Card. benediſti aa M. i.

Limat.

Limat. Cormi Cerni ʒvi.

Ficum pinguum n^o. vi.

Passul. exacinator. ʒi.

Flor Papaveis errat. pugil. iij.

Glycyrrisa rasa ʒb.

Contundantur quæ contundi debent & coquantur in aq. hordei sufficiente quantitate ad colat. ʒxxx. Colaturæ adde syrup. hyssopi hæderæ terrest. a ʒi. de quo, capiat æger aliquando haustulum.

XIX.

Si autem aluus sit valdè constipata, aliquod enema emolliens, ex malua, bis malua, floribus Chamemeli, sale gemmæ, vitellis ovorum, lacte bubulo &c. vel suppositoria, ex alumine crudo, candelâ sebaccâ, rad. Betæ rubræ &c. concinnata, applicari possunt.

XX.

Externa vero medicamenta, quæ parti dolenti imponi possunt sunt 1°. sacculi, qui ex milo, floribus Chamemeli, sambuci, Papaveris, calcinato sale, arenâ calefactâ conficiuntur. Cataplasmata ex nidis hyrundinum, fursure, farinâ fabarum, in lacte cocta, adjecto sp. vini campharato &c. Emplastra de Baccis Lauri, de spermate cæti, de spermate ranarum, de labdano inguent. album Camphoratum, cærotum de cumino &c. conducunt etiâ omnia lintheamina calidè applicata, & imprimis quæ primum à lotionibus veniunt, ex quibus pro lubitu unusquisque unum seligere poterit.

XXI.

Causis externis succurritur, mitigando aerem frigidum in calidiorem, nebulosum, & brumalem etiâ frigidum, in serenam arte vel natura Calidiorem, factum, reiiciendo alimenta viscosa glutinosa &c. & earum loco sumendo magis aromatica, facilisque distributionis, exercitia sunt moderatoria &c.

XXII. His

XXII.

His peractis ad reliquias morbi è corpore eliminandas purgans sequens,
vel simile præscribatur v. g.

Resp. *Extracti Catholi.* gr. xv.

Aloei rosata ʒß.

Trochis. Albomd. gr. vi.

Mercurii dulcis gr. viij.

Diagrid. gr. ix.

Misce

Fiant pillulæ septem, unâ vice devorandæ, superbibat ægrotus post ses-
qui horam aliquod Jusculum.

XXIII.

Materia autem inflammationem causans, si non auscultet medicamentis
præscriptis, sed è contra abeat in abscessum (qui abscessus producit ex
eo, quod sanguis ille stagnans & extraniatus, diutius fermentando, ejus
particulæ, longiore mora acres & corrosivæ evadunt, quibus, fibræ par-
tium inflammatarum adjacentium dilacerantur & exeduntur, & in cincin-
nos resiliunt, quapropter humores Circulantes & mitritioni in servientes,
coguntur illo in loco stagnare, & tumorem efformare) danda est opera,
ut arte, si non sponte foras promineat, postea apto instrumento, ape-
riendus, & materia per vices evacuanda, conuenientibusque medicamen-
tis detergendus & consolidandus.

F I N I S.

COROL.

COROLLARIA.

I.

Inter succum pancreaticum, & bilem dari naturaliter efferuescentiam. Neg.

II.

Sed inter ventriculi-acidum & bilem. Aff.

III.

Vena & Arteria sunt continuæ.

IV.

Lac in Mammis ex sanguine non generatur, sed ex chylo.

V.

Ossa pubis, ab inuicem disjungi, in partu, Neg.

VI.

Contraria, contrariis non semper curantur.

VII.

Sublatâ causâ non semper tollitur effectus.

F I N I S.

COROL.